

УДК 342.9; 347.6

*І. Г. Бухтіярова**здобувач**Науково-дослідного інституту публічного права*

НОРМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА В СИСТЕМІ ПРАВОВИХ ЗАСАД ЗАХИСТУ ДИТИНСТВА ТА МАТЕРИНСТВА В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день правовий захист материнства і дитинства є цілісним правовим інститутом соціального захисту населення України. Крім цього, він є не тільки закріпленим, але й законодавчо забезпеченим, оскільки нормами офіційних державних актів передбачено відповідні процедури його реалізації. Однак правовий захист материнства і дитинства характеризується виключною многогранністю. Це значить, що його підвалини можна знайти не тільки в межах права соціального забезпечення, але й у складі інших галузей права: трудового, кримінального, адміністративного, цивільного, сімейного тощо. Чільне місце серед засад правового захисту займають управлінські, адміністративні засади. Вони характеризуються багатьма цікавими особливостями, враховуючи їх галузеву приналежність. Тож, головною науковою метою даної статті є розгляд усього масиву правових засад захисту материнства і дитинства в Україні, сформованих на сьогоднішній день, а також розкриття місця серед них адміністративно-правових підвалів.

Частіш за все правові засади ототожнюють із правовими принципами. Останнє явище являє собою засадничі ідеї права, які визначають зміст і спрямованість його норм та характеризуються системністю, взаємоузгодженістю, загальнообов'язковістю, універсальністю, стабільністю, предметною визначеністю, загальнозначущістю й регулятивністю [1, с. 42]. Представлену думку поділяє А. Стрехалюк, який ототожнює засади права з принципами, розглядаючи їх як принципи внутрішньої моралі права [2, с. 306–307; 3, с. 155]. Доволі цікавою є наукова позиція, висловлена Н.П. Асланян, яка вважає, що правові засади можна тлумачити в декількох формах залежно від методологічних орієнтацій, а саме: об'єктивні чинники правотворення; керівні ідеї, що знайшли закріплення в позитивному праві, тобто є принципами законодавства [4, с. 6].

Однак, на нашу думку подібне ототожнення не є коректним. Підтвердженням цього є науковий погляд О.І. Якимець, який зазначає, що правові засади – «правова основа», джерело, на ґрунті якого будуються різні види діяльності [5; 6, с. 7]. Тож, зважаючи на представлену тезу, можна припустити, що правові засади являють собою не тільки принципи, керівні ідеї функціонування тих чи інших механізмів, але одночасно

постають підґрунтям для відповідних правових явищ. Іншими словами, вони є структурою, що включає в себе: нормативно-правові акти, в положеннях яких відображаються ті чи інші правовідносини; закріплені в розділах і статтях останніх принципи побудови та функціонування відповідних юридичних явищ.

Правові засади захисту материнства і дитинства слід розкривати на підставі положень усієї ієрархії нормативно-правових актів. Найбільший «авторитет» на території нашої держави в питаннях координації правової дійсності мають положення Конституції України. У нормах Основного Закону вказується, що діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються законом. Утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, покладається на державу. Держава заохочує і підтримує благодійницьку діяльність щодо дітей. Крім цього, у статті 51 Конституції України прямо вказано, що сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою [7]. Перевагою положень Конституції є те, що вони займають верховенство серед інших правових норм законодавчої та підзаконної нормативної бази. Тобто всі норми, інститути та галузі права повинні відповідати Основному Закону. Таким чином, правовий захист материнства та дитинства згідно з Конституцією охороняється державою, а отже, забезпечується всіма існуючими на сьогодні нормативними процедурами, способами, засобами тощо. Також слід зауважити, що Конституція України визначає і гарантує конституційні права та свободи людини і громадянина.

Другу групу засад, які за ієрархією є нижчими від конституційних, але мають перевагу на загальним законодавством, є міжнародно-правові засади захисту материнства і дитинства. Вони містяться у міжнародних актах, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. Слід зауважити, що на сьогодні існує велика кількість міжнародних договорів, конвенцій, які здійснюють правове регулювання захисту дитинства та материнства в Україні. Тож, відповідно до ст. 9 Конституції набули чинності і стали складовою частиною національного законодавства такі міжнародні документи у сфері правового регулювання

захисту дитинства та материнства: Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії; Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах; Угода про співробітництво держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав з питань повернення неповнолітніх у держави їх постійного проживання; Конвенція про стягнення аліментів за кордоном; Європейська конвенція про здійснення прав дітей; Європейська конвенція про контакт з дітьми; Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми; інші міжнародно-правові акти, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України.

У положеннях, представлених у міжнародних нормативно-правових актах, містяться засади захисту материнства і дитинства в контексті різних правових питань, що виникають у сфері правового регулювання вказаних інститутів. Наприклад, метою Конвенції про стягнення аліментів за кордоном є створення спрощених умов стягнення аліментів, на які особа, що перебуває на території однієї з країн-учасниць договору, заявляє своє право, з іншої особи, яка підпадає під юрисдикцію іншої країни-учасниці договору [8]. Не менш значущим джерелом міжнародних засад захисту материнства і дитинства виступає Європейська Конвенція про здійснення прав дітей. Суб'єктами дії міжнародного акту є діти, які не досягли 18-річного віку. У свою чергу предметом Конвенції є – у найвищих інтересах дітей – підтримка їхніх прав, надання дітям процесуальних прав та сприяння здійсненню ними цих прав шляхом забезпечення становища, за якого діти особисто або через інших осіб чи органи поінформовані та допущені до участі в розгляді судовим органом справ, що їх стосуються [9].

Також слід зауважити, що нормативні засади у сфері правового регулювання материнства містяться в межах норм, встановлених Конвенцією Міжнародної організації праці № 103 «Про охорону материнства», що набрала чинності 7 вересня 1955 року. Положеннями даного документу регулюються питання, пов'язані з реалізацією жінками своїх прав на відпочинок, грошову та медичну допомогу у зв'язку з пологами тощо [10].

Наступним великим правовим джерелом засад захисту дитинства та материнства є окремі Закони України. На сьогодні основним нормативним актом, не враховуючи Конституцію, щодо забезпечення та реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист і всебічний розвиток є Закон України «Про охорону дитинства». Також правове регулювання захисту дитинства і материнства в Україні здійснюють такі Закони України: «Про оздоровлення та відпо-

чинок дітей», «Про соціальну роботу із сім'ями, дітьми та молоддю», «Про уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» та інші. Слід відмітити, що в 2010 році відповідно до ст. 11 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» Омбудсманом України було призначено спеціального представника Уповноваженого з прав людини з питань захисту прав дитини, рівноправ'я та недискримінації. Поява такої установи справила позитивний вплив на загальний стан захисту прав дитини в Україні.

Необхідно наголосити на тому, що омбудсмени з прав дитини з'явилися порівняно недавно. Вперше посада омбудсмена в інтересах дітей була запроваджена у 1981 році в Норвегії «Актом про Омбудсмена у справах дітей Норвегії» [11, с. 8]. Міжнародний досвід здійснення незалежного контролю за реалізацією прав дітей свідчить, що інститут омбудсмена є найбільш ефективним його механізмом, основним змістом діяльності якого із часу появи цієї інституції в міжнародній практиці є захист прав дітей у всіх його проявах.

Чільне місце серед засад правового захисту дитинства та материнства займають кримінально-правові норми, які до того ж характеризуються значним рівнем самостійності. Кримінально-правові засади захисту материнства і дитинства в Україні, враховуючи особливості галузі права, в якій вони існують, прямо торкаються порушень зазначених інститутів, що мають суспільно-небезпечний характер.

Систему кримінально-правового захисту материнства і дитинства складають норми Кримінального кодексу України (далі – ККУ), які описують протиправні діяння і міру відповідальності за них. У свою чергу кримінально-правовий захист дитинства в Україні переслідує мету забезпечення всебічних комплексних цивілізованих та безпечних умов розвитку дитини. Чинний Кримінальний кодекс України містить велику кількість норм, які встановлюють відповідальність за суспільно небезпечні діяння по відношенню до дітей, тобто осіб, які не досягли 18 років. Зокрема, відповідно до статті 304 ККУ втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність, у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років. У разі, якщо ті ж самі дії, вчинені щодо малолітньої особи або батьком, матір'ю, вітчимою, мачухою, опікуном чи піклувальником, або особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого чи піклування про нього, відповідальність посилюється. Покарання в даному разі має вигляд позбавлення волі на строк від чотирьох до десяти років [12]. Відповідальність за суспільно-небезпечні дії по відношенню до дітей також встановлено: статтею 166 «Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена

опіка чи піклування», статтею 168 «Розголошення таємниці усиновлення (удочеріння)», статтею 323 «Спонування неповнолітніх до застосування допінгу», статтею 324 «Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів» тощо. Крім цього, відповідно до Загальної частини Кримінального кодексу України, а саме статті 67, обставинами, які обтяжують покарання за злочин, вважаються: вчинення злочину щодо малолітнього; вчинення злочину щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності; вчинення злочину з використанням малолітнього [12].

З огляду на вищевикладене ми можемо зробити висновок про те, що кримінально-правові засади захисту материнства і дитинства в Україні є одними з найважливіших, адже вони створюють правовий «бар'єр», що відгороджує досліджувані інститути від найбільш негативних, суспільно-небезпечних діянь.

Таким чином, ми проаналізували ключові правові засади різної юридичної спрямованості, що тим чи іншим чином торкаються регулювання питань, пов'язаних із захистом материнства і дитинства. У даному випадку виникає логічне питання щодо місця серед них засад адміністративно-правового блоку. Для розкриття цієї проблематики, на нашу думку, передусім необхідно проаналізувати теоретичний зміст останніх.

У доктринальній сфері існує чимало наукових поглядів щодо питання визначення дефініції поняття «адміністративно-правові засади». Так Н.С. Панова розглядає їх як сукупність адміністративно-правових норм, які визначають основні цінності, принципи, завдання, форми та методи розвитку нормотворчої і розпорядчої діяльності органів виконавчої влади [13, с. 7; 14, с. 48]. У свою чергу, на думку Б.О. Логвиненка, зміст адміністративно-правових засад складається з трьох ключових елементів державно-управлінського характеру, а саме моделі, функції та форми. Автор вказує, що: модель визначає особливості організації методичного забезпечення на всіх владно-управлінських рівнях; функції закріплюють основні напрямки (види) такої діяльності; форми характеризують зовнішній прояв конкретних організаційно-управлінських дій, спрямованих на безпосередню реалізацію зазначених функцій [15, с. 9–10].

На нашу думку, подібне визначення засад адміністративно-правового характеру є не зовсім коректним через наявність зайвого змістовного навантаження. Більш лаконічне визначення вказаного явища подано Д.Г. Забродою, який наголошує на тому, що адміністративно-правові засади – це «сукупність закріплених у нормах адміністративного права параметрів (характеристик) суспільного явища та правовідносин, що потребують урегулювання за допомогою адміністра-

тивно-правових засобів» [14, с. 49]. Якщо брати до уваги сферу правового захисту материнства і дитинства, то в такому разі адміністративно-правові засади проявляються в суто правоохоронних відносинах із приводу вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних із вказаними інститутами, а також правовідносинах влади і підпорядкування. В останньому випадку мова йде про адміністративний вплив на владних суб'єктів з метою організації та управління їхньою діяльністю, а також звичайних громадян, громадські організації тощо, задля забезпечення належного стану інститутів материнства і дитинства. Найбільший пріоритет у даному випадку мають такі питання, як: вироблення комплексної системи охорони та захисту прав дитини та батьків; розподіл функціональних обов'язків між посадовими особами в різних органах державної влади та місцевого самоврядування щодо захисту прав дітей та сімей, в яких є діти; формування ефективних механізмів реагування на порушення прав дитини, порушення права дитини на сім'ю; розробка та реалізація державних програм, направлених на підтримку материнства і дитинства.

Велика кількість адміністративно-правових норм, якими регулюється управлінська діяльність у сфері захисту дитинства і материнства, міститься у положеннях підзаконної нормативної бази. Наприклад, слід виділити Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року «Про затвердження Концепції безпечного материнства». Метою даного Розпорядження є вирішення питань щодо забезпечення сприятливих умов для збереження здоров'я жінок і новонароджених, найповнішої реалізації батьківських функцій та підвищення ролі й місця сім'ї в суспільстві. Головними завданнями вказаного акту постають такі аспекти: поліпшення роботи служби планування сім'ї, збереження репродуктивного здоров'я та статевих виховання населення; удосконалення організації, поліпшення якості акушерсько-гінекологічної допомоги та проведення наукових досліджень з питань охорони материнства і дитинства; створення системи інформаційного забезпечення населення з питань безпечного материнства, відповідального батьківства, здорового способу життя та удосконалення системи підготовки кадрів [16].

Також важливе значення для забезпечення належного правового регулювання захисту дитинства та материнства відіграло прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 1998 року «Про довгострокову програму поліпшення становища жінок, сім'ї, охорони материнства і дитинства». Даний підзаконний нормативно-правовий акт передбачає здійснення заходів, спрямованих на усунення негативних факторів і поліпшення становища жінки у сфері виробни-

цтва і побуту, професійної підготовки і перепідготовки, забезпечення охорони здоров'я матері й дитини, розвиток матеріально-технічної бази жіночих консультацій, лікувально-профілактичних і дитячих закладів [17]. Окрім цього, на сьогодні існують й інші підзаконні нормативно-правові акти, які здійснюють правове регулювання захисту дитинства та материнства в Україні.

Слід зазначити, що за роки незалежності нашої країни було створено та реалізовано низку державних програм, які мали напрям реалізації соціальної політики держави щодо охорони дитинства в Україні. Вони були також визначені в межах державних програм «Довгострокова програма поліпшення становища жінок, охорони материнства та дитинства», «Програма планування сім'ї», «Діти України» та інші сучасні державні програми. В їх основу покладено концепцію поліпшення репродуктивного здоров'я українського народу, забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей та молоді в Україні. Реалізація даних програм здійснюється за допомогою управлінських заходів, які характеризуються наявністю державного примусу. Головною особливістю управлінської діяльності в такому ракурсі є забезпечення умов, за яких права і законні інтереси суб'єктів дії інститутів материнства і дитинства не будуть порушуватися. Але норми адміністративного права застосовуються не тільки суто у сфері державного управління. Великий масив адміністративних положень регулює правоохоронні відносини. Вказаний факт пов'язаний із тим, що попри досить інтенсивну законодавчу роботу в галузі захисту материнства і дитинства, запобігти порушенням, об'єктом яких є дані інститути, доволі важко. Тому адміністративно-правові засади захисту материнства і дитинства містяться в охоронних актах, які закріплюють засоби, форми та методи протидії протиправним діям.

У даному випадку мова йде про правопорушення адміністративного характеру, а не злочини, передбачені кримінальним правом. Головною відмінністю обох категорій виступає ступінь суспільної небезпеки та наслідки. Адміністративні правопорушення також мають певний ступінь суспільної небезпеки, однак вони не спричиняють тяжких наслідків. Дещо інше значення даної категорії представлено в законодавстві. Так, у положеннях чинної системи нормативних актів адміністративними правопорушеннями визнаються протиправні, винні (умисні або необережні) дії чи бездіяльність, які посягають на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління, і за які законом передбачено адміністративну відповідальність [18].

Головним нормативним актом у системі адміністративного захисту дитинства та материнства є Кодекс України про адміністративні правопо-

рушення (далі – КУпАП). За аналогією з кримінальним законодавством, КУпАП включає в себе перелік конкретних діянь, які визнаються державою адміністративними проступками, та встановлює міру відповідальності за їх вчинення. У положеннях Кодексу міститься чимало норм, в яких закріплено правопорушення у сфері материнства і дитинства. Так, доведення неповнолітнього до стану сп'яніння батьками неповнолітнього, особами, які їх замінюють, або іншими особами тягне за собою накладення штрафу від шести до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [18]. Адміністративно-правова охорона інтересів дитини також проявляється у статті 184 КУпАП. Відповідно до її положень ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей тягне за собою попередження або накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [18].

Окремий нормативний вираз має насильство в сім'ї, покарання за вчинення якого забезпечується як нормами КУпАП, так і окремими законодавчими актами. У вигляді правопорушення насильство в сім'ї регулюється статтею 173-2 вказаного Кодексу. У положеннях норми говориться, що вчинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, непроходження корекційної програми особою, яка вчинила насильство в сім'ї, тягнуть за собою громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин або адміністративний арешт на строк до семи діб [18]. У свою чергу на законодавчому рівні існує ще один спеціальний акт: Закон України «Про попередження насильства в сім'ї». На відміну від Кодексу України про адміністративні правопорушення, вказаний офіційний документ визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства. Положення останнього суттєво доповнюють норми КУпАП. Подібна дворівнева система регулювання насильства в сім'ї дозволяє не тільки притягувати до відповідальності суб'єктів за фактом вчинення ними представленого протиправно-

го діяння, а й створювати умови, за якими такі порушення будуть неможливі в майбутньому.

Отже, підводячи підсумок, слід зауважити, що правові засади захисту дитинства і материнства на сьогоднішній день представлені в нормативних актах різної галузевої приналежності. Центральне місце, безперечно, займають положення Конституції України, які закріплюють основні права громадян. Не меншу значущість відіграють міжнародно-правові засади захисту материнства і дитинства. За роки незалежності Україна стала учасником численних міжнародних угод, пов'язаних із регулюванням досліджуваних у підрозділі інститутів. Безпосередньо на законодавчому рівні засади захисту материнства і дитинства можна знайти в нормативних положеннях кримінального, трудового, сімейного права та права соціального забезпечення.

Великий масив законодавчого базису містить норми адміністративного права. На них покладається значна роль у процесі державного регулювання захисту материнства і дитинства в Україні. Слід зазначити, що за допомогою адміністративно-правових норм здійснюється організаційно-управлінська координація діяльності органів виконавчої влади з метою підтримки досліджуваних інститутів, а також упорядкування охоронних правовідносин, що виникають у разі прямого порушення легальних станів у галузі материнства чи дитинства. Таким чином, засади адміністративного захисту материнства і дитинства виступають пріоритетним плацдармом для подальшого розвитку системи забезпечення належного функціонування досліджуваних інститутів.

Література

1. Страчук О.В. Щодо поняття принципів права / О.В. Страчук // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 40–43.
2. Стрехалюк А. Філософський сенс поняття засади права у сучасній філософії права / А. Стрехалюк // Humanities & social sciences. – 2009.
3. Муравйов К.В. до проблеми визначення поняття «Правові засади реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань» / Муравйов К.В. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – Т. 4/2. – Вип. 29. – Ч. 2. – С. 154–157.
4. Аслалян Н. Основные начала российского частного права : автореферат на соискание ученой степени доктора юридических наук / Аслалян Н. – М., 2002. – 50 с.
5. Якимець О.І. Правові засади використання науково-технічних засобів у цивільному процесі / О.І. Якимець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.naiau.kiev.ua/tsls/pages/biblio/visnik/2002_2/jkimez.htm
6. Криволапчук В.О. Аналіз адміністративно-правових засад діяльності державної служби охорони при МВС України / В.О. Криволапчук, В.М. Клименко // Наука і правоохорона. – 2014. – № 1 (23). – С. 5–11.

7. Конституція України : закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

8. Конвенція про стягнення аліментів за кордоном : міжнародний документ від 20.06.1956 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_425.

9. Європейська конвенція про здійснення прав дітей : міжнародний документ від 25.01.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_135.

10. Конвенція МОП Про охорону материнства : міжнародний документ від 28.06.1952 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/993_122.

11. Досвід інституту уповноваженого з прав дитини : перспективи для України // зб. матеріалів до міжнар. конф., 11–12 жовт. 2006 р. – К., 2006. – 72 с.

12. Кримінальний кодекс України : закон від 05.04.2001 №2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.

13. Панова Н.С. Адміністративно-правові засади розвитку державного управління в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Н.С. Панова. – О., 2008. – 19 с.

14. Забрда Д.Г. Адміністративно-правові засади : сутність та зміст категорії / Д.Г. Забрда // Адміністративне право і процес. – 2013. – № 2 (4). – С. 45–51.

15. Логвиненко Б.О. Адміністративно-правові засади медичного забезпечення органів внутрішніх справ України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Б.О. Логвиненко. – Дніпропетровськ. – 2008. – 20 с.

16. Про затвердження Концепції безпечного материнства : розпорядження від 29.03.2002 №161-р // Офіційний вісник України. – 2002. – № 14. – Ст. 241.

17. Про Довгострокову програму поліпшення становища жінок, сім'ї, охорони материнства і дитинства : постанова від 28.07.1992 р. № 431 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/431-92-п>

18. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради України. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

Анотація

Бухтіярова І. Г. Норми адміністративного права в системі правових засад захисту дитинства та материнства в Україні. – Стаття.

Акцентовано увагу, що правові засади захисту дитинства і материнства представлені в нормативних актах різної галузевої приналежності. Охарактеризовано ключові нормативно-правові акти в цій сфері. Наголошено, що центральне місце, безперечно, займають положення Конституції України, які закріплюють основні права громадян та гарантії забезпечення їх дотримання. Не меншу значущість відіграють міжнародно-правові акти, що визначають міжнародні та національні механізми захисту материнства і дитинства. Підкреслено, що безпосередньо на законодавчому рівні засади захисту материнства і дитинства включають у себе положення кримінального, адміністративного, трудового, сімейного права та права соціального забезпечення.

Доведено, що великий масив законодавчого базису містять норми адміністративного права. На них покладається значна роль у процесі державного регулювання механізмів захисту материнства і дитинства в Україні. За допомогою адміністративно-правових норм здійс-

нюються організаційно-управлінська координація діяльності органів виконавчої влади з метою підтримки досліджуваних інститутів, а також упорядкування охоронних правовідносин, що виникають у разі прямого порушення легальних станів у галузі материнства чи дитинства.

Ключові слова: дитинство, материнство, охорона, захист, правові засади, адміністративне законодавство, органи виконавчої влади, адміністративні правовідносини.

Аннотація

Бухтиярова И. Г. Нормы административного права в системе правовых основ защиты детства и материнства в Украине. – Статья.

Акцентируется внимание, что правовые основы защиты детства и материнства представлены в нормативных актах различной отраслевой принадлежности. Охарактеризованы ключевые нормативно-правовые акты в этой сфере. Отмечено, что центральное место, безусловно, занимают положения Конституции Украины, которые закрепляют основные права граждан и гарантии обеспечения их соблюдения. Не меньшую значимость играют международно-правовые акты, определяющие международные и национальные механизмы защиты материнства и детства. Подчеркнуто, что непосредственно на законодательном уровне основы защиты материнства и детства включают в себя положения уголовного, административного, трудового, семейного права и права в сфере социального обеспечения.

Доказано, что большой массив законодательно-го базиса содержат нормы административного права. На них возлагается значительная роль в процессе государственного регулирования механизмов защиты материнства и детства в Украине. С помощью административно-правовых норм осуществляется организационно-управленческая координация деятельности органов исполнительной власти в целях поддержки исследуемых институтов, а также упорядочения охра-

нительных правоотношений, возникающих в случае прямого нарушения легальных состояний в области материнства или детства.

Ключевые слова: детство, материнство, охрана, защита, правовые основы, административное законодательство, органы исполнительной власти, административные правоотношения.

Summary

Bukhtiarova I. H. The norms of administrative law in the system of legal principles of protection of childhood and motherhood in Ukraine. – Article.

It is emphasized that the legal principles of protection of childhood and motherhood are presented in normative acts of various branch affiliations. The key regulatory and legal acts in this area are described. It is emphasized that the central place, undoubtedly, is the provisions of the Constitution of Ukraine, which establish the basic rights of citizens and ensure their compliance. Equally important are the international legal acts defining the international and national mechanisms for the protection of motherhood and childhood. It was emphasized that the principles of protection of motherhood and childhood directly at the legislative level include the provisions of criminal, administrative, labor, family law and social security law.

It is proved that a large array of legislative bases contain norms of administrative law. They play a significant role in the process of state regulation of mechanisms for the protection of motherhood and childhood in Ukraine. With the help of administrative law, organizational and managerial coordination of the activity of executive authorities is carried out in order to support the investigated institutes, as well as the regulation of the security legal relationships that arise in the case of a direct violation of legal status in the field of maternity or childhood.

Key words: childhood, maternity, protection, protection, legal principles, administrative law, executive bodies, administrative legal relations.